

лоді з інвалідністю. В суспільстві повинне зникнути поняття «неповносправний», яке несе за собою думку про низьку соціалізованість та непотрібність. Кожна людина індивідуальна та унікальна, зі своїми потребами та особливостями. Для молоді з інвалідністю важливо зрозуміти, що вони в суспільстві не зайві.

Перелік посилань:

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. //Відомості Верховної Ради України.-1996.-№30.-ст.141.
2. Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні: Закон України від 21 березня 1991 р.// Відомості Верховної Ради УРСР (ВВР), 1991, N 21, ст.252. [електронний ресурс] Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/875-12>
3. Офіційний сайт Державної служби статистики України (Електронний ресурс). - Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>. - 2011.
4. Конвенція ООН про права осіб з інвалідністю від 13.12.2006р.// Конвенцію ратифіковано Законом № 1767-VI від 16.12.2009р. [електронний ресурс]. Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_q71
5. Про освіту : Закон України від 05.09.2017р.// Відомості Верховної Ради (ВВР), 2017, № 38-39, ст.380. [електронний ресурс] Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
6. Про затвердження Порядку та умов надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на надання державної підтримки особам з особливими освітніми потребами: Постанова Кабінету Міністрів України від 14 лютого 2017 р. № 88.// [електронний ресурс] Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/88-2017-%D0%BF>
7. Наказ МОН N912 від 01.10.10 року «Про затвердження Концепції розвитку інклюзивного навчання» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/9189/
8. Про затвердження Інструкції про встановлення груп інвалідності: Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 05.09.2011р. N 561//[електронний ресурс] Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1295-11>
9. Матеріали Zaxid Net [Електронний ресурс] / – 2005. – Режим доступу до ресурсу: <https://zaxid.net/>.
10. Мережа на підтримку інклюзії. Школа – для всіх [Електронний ресурс] / Канадсько-український проект «Інклюзивна освіта для дітей з особливими потребами в Україні». – 2013-2017. – Режим доступу до ресурсу: <http://education-inclusive.com/>.

Стаття надійшла: 10.06.2017 р.

Рецензент: д.е.н., проф. Дмитрієв І.А.

Рецензент: д.е.н., доц. Горовий Д.А.

УДК 338.45

JEL Classification: L60, O10

ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ТА ВИДОВІ ВІДМІННОСТІ ПОНЯТЬ ІНТЕНСИФІКАЦІЇ

Марченко В.М., д.е.н., професор

Покровська Н.М., аспірант

Національний технічний університет України

«Київський політехнічний інститут» ім. Ігоря Сікорського

Анотація. У статті досліджено видові відмінності та сутність понять інтенсифікації. Розглянуто наукові підходи до тлумачення дефініції поняття «інтенсифікація виробництва». Показано, що в сучасних умовах господарювання поняття «інтенсифікація виробництва» в його традиційному тлумаченні потребує переосмислення та уточнення. Запропоновано економічну категорію «інтенсифікація» структурувати за критерієм призначення основних її складових (функціональна структуризація) і розглядати такі її поняття як «інтенсифікація використання ресурсів», «інтенсифікація виробничого процесу», «інтенсифікація діяльності» та «інтенсифікація розвитку». Розглянуто сутність цих економічних понять. Показано, що пріоритетність напрямів інтенсифікації може бути критерієм для визначення типу моделі виробництва. В роботі запропоновано виділяти такі моделі: модель виробництва продукції традиційного попиту, експорторієнтована модель, інноваційно орієнтована модель, інвес-

тиційно-інноваційна модель, модель наукомісткого виробництва, нанотехнологічна модель. Наведено схему взаємозв'язку моделей виробництва, напрямів інтенсифікації та чинників інтенсифікації.

Ключові слова: інтенсифікація, функціональна структуризація, модель виробництва, чинники інтенсифікації.

ECONOMICAL ESSENCE AND SPECIAL DIFFERENCES OF INTENSIFICATION TERMS

Dr. Valentine Marchenko, Doc. Hab. in Economics, Professor

Natalia Pokrovska, Post-graduate

National Technical University of Ukraine "Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute"

Summary. The article describes typification of differences and meaning of intensification terms. It investigates scientific approaches to definition of the term "Production intensification". It is shown that it is necessary to rethink and specify the traditional term "production intensification" in modern economics reality. It is proposed to structure the "Intensification" category by the criterion of its components' purposes (functional structure) and introduce new terms: "Intensification of resource usage", "Intensification of production process", "Intensification of activity" and "Intensification of development". The essence of these economical terms is investigated. It is shown that the priority of intensification directions can be a criterion for defining production model. It is proposed to separate the following models: production model of traditional demand goods, export-oriented model, innovative model, investment-innovative model, scientific-intensive model, and nano-technological model. A scheme is proposed for models' interconnections, intensification directions, and intensification factors.

Keywords: intensification, functional structuration, production model, intensification factors.

Постановка проблеми. Вибір Україною європейського вектору розвитку, з одного боку, відкриває ряд нових можливостей для вітчизняних промислових підприємств, а з іншого - вимагає зміни якості продукції відповідно до норм розвинених країн.

В сучасних умовах господарювання підприємства будь-якої галузі мають низку невирішених проблем, серед яких: низька конкурентоспроможність продукції, недостатня кількість оборотних коштів, відсутність технічного переоснащення і низька продуктивність праці, високий рівень зносу основних фондів, скорочення інвестицій та інноваційної активності.

Ефективне впровадження і використання інтенсивного шляху у господарській діяльності - це напрямок, який може дозволити багатьом промисловим підприємствам значно зміцнити своє конкурентне положення на європейському та світовому ринках.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Класично інтенсивний шлях економічного розвитку ототожнюється науковцями з поняттям «інтенсифікація виробництва». Різні аспекти сутності інтенсифікації виробництва досліджували вітчизняні та зарубіжні вчені-економісти, такі як О.І Амоша, С.В. Мочерний, В.С. Горбачов, О.П. Гурченков, Н.А. Агаркова, В.В. Шарко, Т.С. Яровенко, М.В. Туликова, Ю.А. Козюпа, Ф.А. Важинський, М.С. Вітков, С.В. Степаненко, К.В. Павлов, І.В. Митрофанова, А.В. Андреев та інші.

Невирішені складові загальної проблеми. В сьогоденних умовах суттєвих ринкових трансформацій інтенсивний спосіб господарювання не може бути охарактеризований виключно поняттям «інтенсифікація виробництва». Враховуючи, що виробництво є складною динамічною системою, сутність інтенсифікації виробництва закладена в його структурі та взаємозв'язку між окремими складовими.

Формулювання цілей статті. Мета статті полягає в поглибленні теоретичних знань стосовно суті поняття «інтенсифікація» з урахуванням сучасних умов господарювання промислових підприємств.

Виклад основного матеріалу дослідження. На сьогодні існує різноманіття точок зору на сутність інтенсифікації. При цьому в наукових дослідженнях поряд з традиційним поняттям «інтенсифікація виробництва» зустрічаються такі поняття, як «інтенсифікація господарської діяльності», «інтенсифікація розвитку підприємства» та інші, що в свою чергу свідчить про те, що процес формування теорії інтенсифікації виробництва ще не завершено (табл. 1).

Таблиця 1 - Підходи до тлумачення дефініції поняття «інтенсифікація виробництва»

Автор	Сутнісне значення поняття
М.С. Вітков [1]	Інтенсифікація виробництва - це комплексний, багатофакторний процес застосування ефективних і екологічно безпечних засобів та технологій, заснованих на досягненнях науково-технічного прогресу, інноваційних розробках, використанні більш досконалих форм організації і оплати праці, управління та ефективних ринкових відносин
В.С. Горбачов, О.П. Гурченков [2]	Інтенсифікація виробництва - це процес застосування ефективніших засобів виробництва і технологічних процесів з урахуванням досягнень науково-технічного прогресу, застосування досконалішої організації праці та управління з метою забезпечення безперервного приросту виробництва і підвищення його ефективності.
С.В. Степаненко [3]	Інтенсифікація виробництва - процес більш повного використання його факторів, їхнє якісне удосконалення, а також поліпшення технологій використання продуктивних можливостей їх та відповідне зменшення ролі простого кількісного нарощування факторів, не пов'язаних з суттєвим поліпшенням їхнього застосування
В.О. Гетьманський [4]	Інтенсифікація, як основа розвитку суспільного виробництва та збуту заснована на повному та раціональному використанні техніко-технологічних, матеріальних і трудових ресурсів на базі науково-технічного прогресу.
К.В. Павлов, І.В. Митрофанова, А.В. Андреев [5]	Інтенсифікацію виробництва можна визначити як реалізацію заходів, результатом яких є економія сукупності вартості застосовуваних ресурсів.
Т.С. Яровенко, М.В. Тулякова, Ю.А. Козюпа [6]	Під «інтенсифікацією розвитку підприємства» слід розуміти збільшення продуктивності процесів його розвитку, що базується на застосуванні передових форм і методів організації, з метою виходу на вищий ступінь розвитку.
О. Попова [7]	Під інтенсифікацію господарської діяльності підприємства слід розуміти як процес активізації та підвищення ефективності факторів, що забезпечує розширене відтворення на підприємстві.
Н.А. Агаркова [8]	Інтенсифікувати виробництво — означає зробити більш напруженим і посиленним як процес виробництва в цілому, так і окремі його складові.

На наш погляд, в сучасних умовах господарювання поняття «інтенсифікація виробництва» в його традиційному тлумаченні потребує переосмислення та уточнення, що мотивується низкою причин.

Та, діяльність підприємства включає в себе абсолютно всі операції, процеси, які пов'язані зі створенням цінності для споживачів, і навіть ті, що несуть у собі збитки і втрати - це і закупівля сировини і матеріалів, і виробничі процеси, і розробка нової продукції, логістика та збут, комунікації зі споживачами тощо. У цій системі центральною ланкою виступає людина, в той час як машини, механізми, устаткування її лише підтримують. Таким чином, в загальному вигляді діяльність можна визначити як сукупність інструментів, процедур, планів і методів, концепцій розвитку, що містить у собі всі функції, які необхідні для переробки ресурсів на вході в готовий товар або послугу на виході. Діяльність підприємства повинна максимально відповідати поточним і стратегічним планам, при цьому забезпечувати ефективну його взаємодію з зовнішнім середовищем і сприяти досягненню поставлених цілей.

З огляду на суттєві структурні трансформації в промисловості, посилення конкурентної боротьби змінюється зовнішнє середовище функціонування підприємства, і,

насамперед, такий його чинник як попит на продукцію, що не може не спонукати підприємство як виробничу систему до зміни чи вдосконалення усіх основних його складових – ресурсного, виробничо-технологічного, фінансового, маркетингового, управлінського, інноваційного, інвестиційного функціональних модулів, що в кінцевому результаті виводить підприємство на якісно вищий рівень його розвитку.

Таким чином, поняття «виробництво» акумулює в собі такі основні складові як «ресурси», «виробничий процес», «діяльність», «розвиток». Тому, для поглибленого вивчення сутності економічної категорії «інтенсифікація» доцільно систематизувати логіку процесів інтенсифікації.

Структуризація передбачає поетапне розкладання цілого об'єкта на окремі елементи та проведення детального їх аналізу у загальній системі.

Не можна не погодитись з науковим твердженням про те, що під «структуризацією проблем» слід розуміти процес дослідження внутрішньої будови об'єкта з виділенням його складових і зв'язків між ними, тобто вивчення глибинної сутності складної нерозв'язаної задачі [9]. Застосування такого механізму зумовлене необхідністю комплексного дослідження причин проблеми, що вивчається, оскільки саме вони є джерелом виникнення останньої.

Структуризація економічної категорії «інтенсифікація виробництва» передбачає визначення переліку її складових, що взаємозв'язані та взаємозалежні між собою в процесі економічного відтворення.

На нашу думку, економічну категорію «інтенсифікація» доцільно структурувати за критерієм призначення основних її складових (функціональна структуризація) і розглядати такі її поняття як «інтенсифікація використання ресурсів», «інтенсифікація виробничого процесу», «інтенсифікація діяльності» та «інтенсифікація розвитку».

Розглянемо сутність цих економічних понять (табл.2).

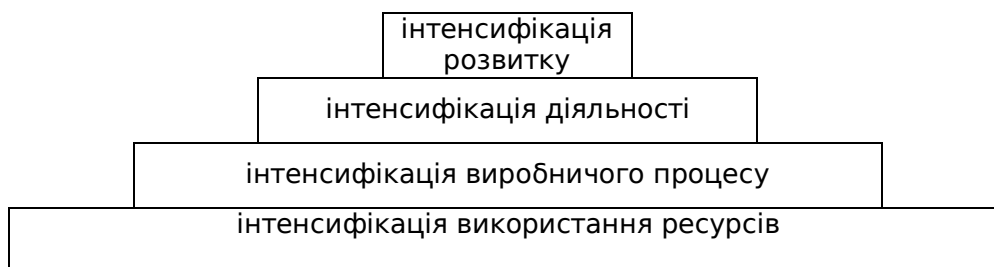
Таблиця 2 - Структуризація економічної категорії «інтенсифікація».

Економічне поняття	Сутність економічного поняття
Інтенсифікація використання ресурсів	Це процес зростання напруженості використання живої та уречевленої праці
Інтенсифікація виробничого процесу	Це процес підвищення якісного рівня ресурсно-технологічного відтворення шляхом застосування прогресивних методів організації праці
Інтенсифікація діяльності	Це кількісні та якісні зміни у всіх функціональних модулів підприємства та підвищення напруженості їх використання шляхом застосування ресурсозберігаючих технологій, прогресивних методів управління функціональними підрозділами
Інтенсифікація розвитку	Це процес переходу підприємства у нову якість свого стану шляхом застосування інноваційних досягнень, прогресивних методів управління підприємством

Джерело: розроблено автором

Як видно з табл. 2, основу будь-якого поняття складає процес.

Проведена структуризація понять інтенсифікації дає змогу розглядати логічну послідовність таких взаємозалежних інтенсифікаційних процесів, які мають місце на промисловому підприємстві: інтенсифікація використання ресурсів - інтенсифікація виробничого процесу – інтенсифікація діяльності – інтенсифікація розвитку (рис. 1). Кожна попередня ланка цієї послідовності є вхідним ресурсом для наступної ланки.

Рисунок 1 - Ієрархія процесів інтенсифікації.

Логічна упорядкованість процесів інтенсифікації, яка представлена на рис. 1, дозволяє сформулювати концептуальний підхід до інтенсифікації всіх процесів на виробничому підприємстві. В основі будь-якої інтенсифікації лежать процеси, пов'язані зі зростанням інтенсивності використання ресурсів підприємства: матеріальних, трудових, фінансових, знань, можливостей.

Інтенсифікація виробничого процесу базується на інтенсифікації використання ресурсів та інтенсифікації виробничих операцій. Інструментом інтенсифікації виробничих операцій є організація процесів праці, пов'язана зі зміною часу їх виконання та кількості працівників для їх виконання, що досягається завдяки автоматизації, роботизації, інтелектуалізації як окремих операцій, так і процесу в цілому.

Інтенсифікація діяльності можлива лише на основі інтенсифікації виробничого процесу та відповідної інтенсифікації всіх функціональних модулів, які обслуговують та забезпечують виробничий процес. Інструменти реалізації процесів інтенсифікації діяльності пов'язані з кількісними змінами процесів, які реалізуються у всіх функціональних модулях підприємства. Зазвичай інтенсифікація діяльності характерна для сталих виробничих, фінансових, кадрових тощо процесів і не супроводжується кардинальними змінами в структурі виробництва продукції, методах управління тощо.

Інтенсифікація розвитку – це інтегральний процес трансформаційних змін на рівні підприємства. Основними інструментами інтенсифікації розвитку підприємства є реалізація тих стратегій розвитку, наслідком якої є зміна якісних параметрів, які характеризують стан підприємства.

Схематично логічна структуризація процесів інтенсифікації представлена на рис. 2.

інтенсифікація ресурсів	+ інтенсифікація операцій	
= інтенсифікація процесу	+ інтенсифікація функцій	
= інтенсифікація діяльності		+ інтенсифікація потенційних можливостей
= інтенсифікація розвитку		

Рисунок 2 - Складові інтенсифікації розвитку підприємства.

Інтенсифікація діяльності є серцевиною і найбільш вагомим важелем забезпечення стійкого розвитку підприємства, одержання конкурентних переваг, досягнення поставлених цілей.

Суб'єкт господарювання, враховуючи наявний потенціал (матеріальний, трудовий, фінансовий, інформаційний тощо) та поставлену мету, приймає рішення стосовно того, інтенсифікація якого напрямку діяльності є пріоритетною на даний час.

Кожний вид інтенсифікації відповідає певній моделі виробництва. Пріоритетність напрямів інтенсифікації може бути критерієм для визначення типу моделі виробництва. В науковій літературі найбільшого поширення набули такі моделі виробництва:

- модель виробництва продукції традиційного попиту (реалізується шляхом інтенсифікації ресурсів, пріоритетні інструменти інтенсифікації – економія часу та кількості ресурсів);
- експортоорієнтована модель (реалізується шляхом інтенсифікації процесу, пріоритети - інтенсифікація виробничої діяльності);
- інноваційноорієнтована модель (реалізується шляхом інтенсифікації діяльності, пріоритети діяльності - інтенсифікація інноваційної, виробничої, фінансової діяльності);
- інвестиційно-інноваційна модель (реалізується шляхом інтенсифікації розвитку, пріоритети розвитку - інтенсифікація наукової, інноваційної, виробничої, інвестиційної діяльності);
- модель наукомісткого виробництва (реалізується шляхом інтенсифікації діяльності, пріоритети розвитку - інтенсифікація наукової, виробничої, фінансової діяльності);

- нанотехнологічна модель (реалізується шляхом інтенсифікації розвитку, пріоритети розвитку - інтенсифікація наукової, інноваційної, виробничої, інвестиційної, маркетингової, управлінської діяльності).

Модель виробництва продукції традиційного попиту - це орієнтація діяльності підприємства на виготовлення продукції, яка користується попитом у споживача досить тривалий період часу. Умови виробництва продукції традиційного попиту обумовлюють необхідність гармонізації впливу чинників ендogenous та екзогенного характеру, що дає можливість максимально використовувати переваги та нівелювати ризики в процесі діяльності підприємства.

Експортоорієнтована модель - це орієнтація діяльності підприємства переважно на зовнішній ринок. Автори [10] вважають, що експортний потенціал - це максимальна спроможність підприємства за даного рівня техніко-економічної бази продукувати конкурентоспроможну продукцію на національній території та реалізувати її на світовому ринку. Основною передумовою розвитку експортоорієнтованої діяльності є можливість виробництва конкурентоспроможних товарів для зарубіжних ринків, що забезпечується ресурсно-сировинним потенціалом на рівні підприємства, галузі та країни.

Інноваційно-орієнтована модель виробництва - це орієнтація діяльності підприємства на створення, впровадження або вдосконалення нових конкурентоспроможних технологій, продукції, а також організаційно-технічних рішень виробничого, адміністративного, комерційного або іншого характеру, що істотно поліпшують структуру та якість виробництва [11].

Можна виділити такі напрямки інноваційної діяльності підприємства:

- ресурсний (мета - освоєння нових видів та джерел сировини, розробка нових підходів до використання традиційних видів ресурсів);
- товарний (мета - нові моделі продукції для існуючих або нових ринків збуту);
- технологічний (мета - нова техніка та технології);
- маркетинговий (мета - захоплення нових або розширення існуючих ринків збуту);

- організаційно-управлінський (мета - нові методи управління у різних функціональних сферах діяльності підприємства - кадровій, фінансовій, маркетинговій, логістичній тощо).

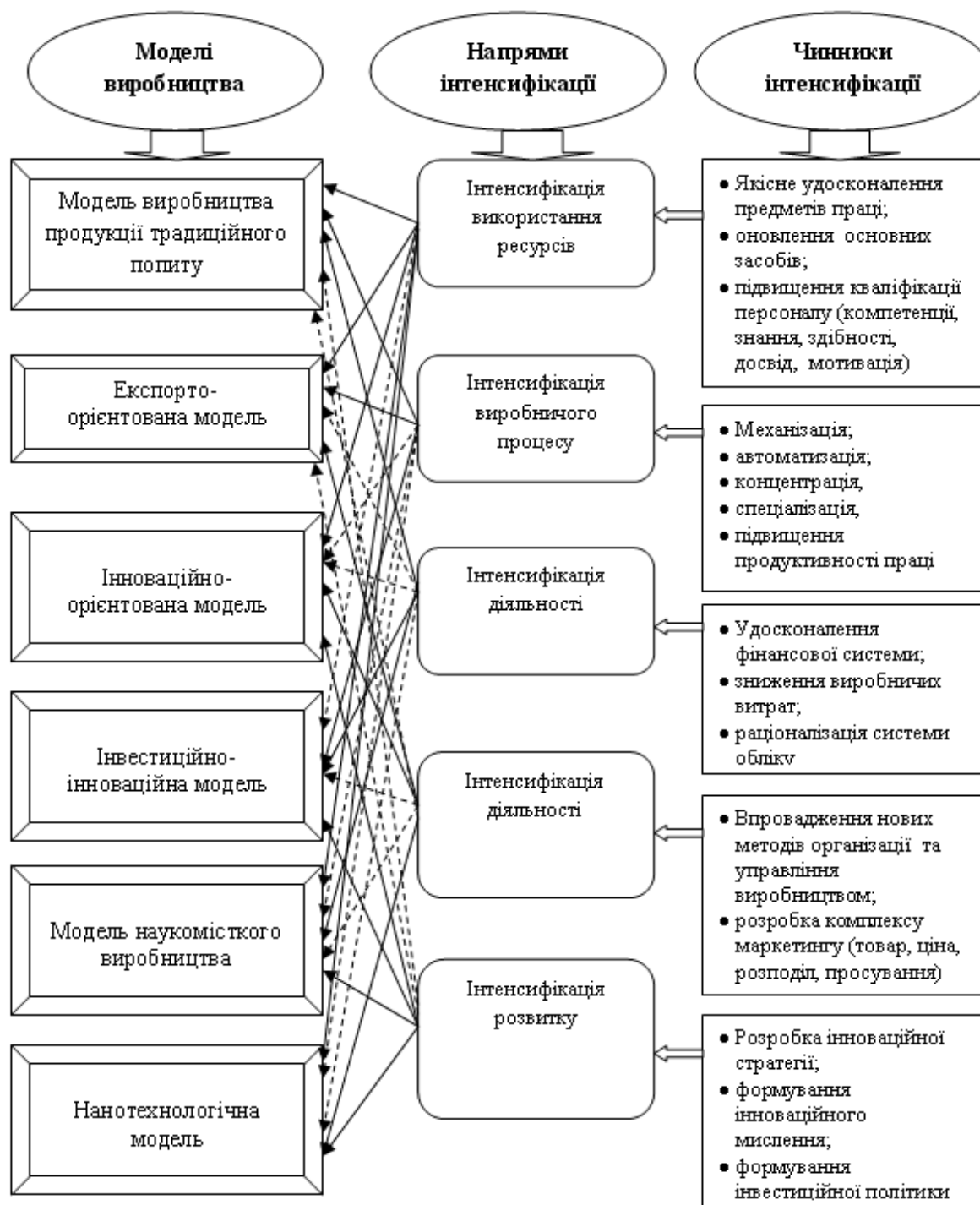
Інвестиційно-інноваційна модель передбачає, що за наявності фінансово-інвестиційних ресурсів реалізуються проекти інноваційного спрямування. Ця модель характерна для промислових підприємств, що мають обмежені фінансові можливості, але мають інноваційні потреби. Впровадження інновацій на підприємстві є високоартісним процесом з тривалим терміном окупності, тому інновації створюються на грошові кошти інвестора.

Модель наукомісткого виробництва орієнтована на створення нового покоління наукомістких технологій (сучасна ракетно-космічна та авіаційна техніка, мікроелектроніка, роботобудування тощо). Особливою характеристикою, яка відповідає суті окресленого типу підприємств є наукомісткість, тобто наявність у всіх процесах наукового чинника/важеля, який є не тільки забезпечуючим елементом, але й визначає призначення функціонування такого підприємства [12, 13].

Нанотехнологічна модель виробництва - це орієнтація діяльності підприємства на створення нанотехнологій. Ці технології забезпечують створення об'єктів, які мають принципово нові властивості й дозволяють здійснювати їх інтеграцію в повноцінні функціонуючі системи великого масштабу, що володіють якісно новими властивостями та експлуатаційними характеристиками (оптиковолоконна техніка, фотоніка, мікросистемна механіка, використання сфери розуму (ноосфери) або біокомп'ютера, сумісного з розумом (інтелектом) [14]. Нанотехнологічна модель характеризує виробництво 5-го та 6-го технологічних укладів.

З метою отримання стійких конкурентних переваг, набуття можливості успішно розвиватися на ринку в умовах нестабільного економічного середовища, чинниками інтенсифікації діяльності промислових підприємств, незалежно від моделі виробництва, є не тільки такі традиційні чинники як матеріали, основні засоби, кадри, інформація, цінова політика, але й чинники, обумовлені сучасними умовами функціонування суб'єктів господарювання -компетенції, знання, здібності, стратегічне інноваційне мислення, комунікації, емоційний та соціально-психологічний клімат, мотивації, кор-

поративна культура тощо. Схема взаємозв'язку моделей виробництва, напрямів інтенсифікації та чинників інтенсифікації представлена на рис.3.

Умовні позначення: —————> напрям інтенсифікації належить до пріоритетних;
 - - - - -> напрям інтенсифікації не належить до пріоритетних

Рисунок 3 - Схема взаємозв'язку моделей виробництва, напрямів та чинників інтенсифікації діяльності.

Джерело: розроблено автором на основі [11 - 14]

Цілком очевидно, що в умовах невизначеності зовнішнього середовища, загостренням конкуренції з метою розробки як поточних, так і стратегічних планів економічного розвитку вітчизняні промислові підприємства потребують оцінювання рівня

інтенсифікації, виділення, проведення змістовного вивчення та здійснення ґрунтовного аналізу ключових чинників та напрямів інтенсифікації використання ресурсів, виробничого процесу, діяльності та розвитку.

Висновки. Наукова новизна проведеного дослідження полягає в логічній упорядкованості понять інтенсифікації та виділенні таких економічних понять як «інтенсифікація використання ресурсів», «інтенсифікація виробничого процесу», «інтенсифікація діяльності», «інтенсифікація розвитку».

В сучасних умовах господарювання саме інтенсифікація діяльності є найбільш вагомим важелем забезпечення стійкого розвитку вітчизняних промислових підприємств та одержання конкурентних переваг. Тому, поняття «інтенсифікація виробництва» у широкому розумінні доцільно замінити поняттям «інтенсифікація діяльності».

Пріоритетність напрямів інтенсифікації може бути критерієм для визначення типу моделі виробництва. В роботі запропоновано виділяти такі моделі: модель виробництва продукції традиційного попиту, експортоорієнтована модель, інноваційноорієнтована модель, інвестиційно-інноваційна модель, модель наукомісткого виробництва, нанотехнологічна модель.

Перспективи подальших досліджень будуть орієнтовані на виявлення чинників інтенсифікації діяльності підприємств, факторів стабілізуючої та дестабілізуючої дії, розробку концепції активізації інтенсифікаційних процесів.

Перелік посилань:

1. Вітков М. С. Основні фактори інтенсифікації аграрного виробництва в перехідний період до ринку / М. С. Вітков // Економіка АПК. – 2005. – № 2. – С. 17-20.
2. Горбачов В. С. Еволюція і сучасний стан наукових уявлень про інтенсифікацію виробництва / В. С. Горбачов, О. П. Гурченков // Економіка України. – 2005. – №1. – С.53-59.
3. Степаненко С. В. Основи економічної теорії: політекономічний аспект: [навчальний посібник] / С. В. Степаненко. – К.: КНУ ім. Т. Шевченка, 2004. – 350 с.
4. Гетьманський В. О. Вимір і наслідки інтенсифікації діяльності підприємства в умовах економічного розвитку [Електронний ресурс] / В. О. Гетьманський // Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Серія : Економічні науки. - 2011. - № 2. - С. 131-134. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvpushk_2011_2_29.
5. Павлов К. В. Оценка экономической эффективности интенсификации регионального производственного комплекса: новые подходы [Електронний ресурс] / К. В. Павлов, И. В. Митрофанова // Научный журнал НИУ ИТМО. Серия «Экономика и экологический менеджмент». - 2016. - № 2. – С. 24 – 37. – Режим доступа: http://openbooks.ifmo.ru/read_economics/15680/15680.pdf.
6. Яровенко Т. С. Управління процесом інтенсифікації розвитку промислового підприємства у сучасних умовах / Т. С. Яровенко, М. В. Тулякова, Ю. А. Козюпа // Вісник Дніпропетровського університету. Серія «Економіка». Вип. 7(2). – 2013. - №4. - Т.21. - С.105-110.
7. Попова О. Обґрунтування напрямів інтенсифікації господарської діяльності промислового підприємства [Електронний ресурс] / О. Попова // Економіка. - 2013. - № 2 (122). – С. 54 – 59. - Режим доступу: <http://skhid.com.ua/article/viewFile/13458/11291>.
8. Агаркова Н. А. Теоретико-прикладні аспекти інтенсифікації виробництва [Електронний ресурс] / Н. А. Агаркова // Вісник Хмельницького національного університету. – 2009. - № 6. - Т.2. - С. 186-190. - Режим доступу: http://journals.khnu.km.ua/vestnik/pdf/ekon/2009_6_2/186-190.pdf.
9. Якубів В. М. Структуризація проблем як методичний підхід до аналізу діяльності підприємств [Електронний ресурс] / В. М. Якубів // Економіка і регіон. - 2011. - № 2. - С. 146-148. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/econrig_2011_2_31.
10. Управління міжнародною конкурентоспроможністю в умовах глобалізації економічного розвитку: Монографія: у 2 т. / [Д. Г. Лук'яненко, А. М. Поручник, Л. Л. Антонюк та ін.]; За заг. ред. Д.Г. Лук'яненка, А. М. Поручника. — К.: КНЕУ, 2006. — 816 с.
11. Інноваційний розвиток підприємства. Навчальний посібник / [П. П. Микитюк, Ж. Л. Крисько, О. Ф. Овсянюк-Бердадіна, С.М. Скочиляс]; За ред. П. П. Микитюка. – Тернопіль: ПП «Принтер Інформ», 2015. – 224 с.
12. Марченко В. М. Моделювання діяльності, як інструмент управління витратами авіабудівних підприємств [Електронний ресурс] / В. М. Марченко // Ефективна економіка. - 2012. - № 9. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2012_9_62.
13. Гавриш О. А. Диференціація промислових підприємств як інноваційно функціонуючих виробничо-економічних систем / О. А. Гавриш, К. О. Бояринова // Економічний вісник НТУУ «КПІ». – 2015. - № 12. – С.417 – 424.

14. Шепеленко О. В. *Машинобудівна галузь в контексті еволюційного розвитку технологічних укладів: стан, перспективи розвитку [Електронний ресурс] / О. В. Шепеленко, О.Ф. Веремейчик // Вісник ДонДУЕТ. Серія «Економічні науки». –2010. – №4(48). – С. 75-83. – Режим доступу : <http://catalog.puet.edu.ua/opacunicode/index.php?url=/notices/index/IdNotice:171684/Source:default>.*

Стаття надійшла: 25.06.2017 р.

Рецензент: д.е.н., проф. Дмитрієв І.А.

Рецензент: д.е.н., проф. Круш П.В. (Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут» ім. Ігоря Сікорського)

УДК: 330.1:330;341,1

JEL Classification: E44, O16

ЧИННИКИ РОЗВИТКУ КРАУДФАНДИНГОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

Скибінський О.С., к.е.н., доцент

Уголькова О.З., аспірант

Національний університет «Львівська політехніка»

Анотація. У сучасних умовах обмеженості фінансових ресурсів підприємства змушені шукати нові інструменти їх залучення. Особливо гостро ця проблема постає для новостворених підприємств, малих та середніх підприємств та окремих підприємців. Одним із таких інноваційних інструментів варто вважати краудфандинг. В даній статті автори розкривають зміст поняття «краудфандинг» та його елементи. Метою статті є надання соціальної та економічної характеристик краудфандингу та виокремлення чинників, що впливають на розвиток цього фінансового інструмента та аналізування світового досвіду застосування краудфандингу для розроблення рекомендацій з його використання для розвитку малого та середнього бізнесу в Україні. Проведено дослідження факторів, що впливають на розвиток краудфандингу в національній економіці. У статті автори зосереджують свою увагу на дослідженні загальних та соціальних факторів, що зумовлюють розвиток краудфандингу. Виокремлено ключові складові природи краудфандингу: економічну (краудфандинг – це інноваційний фінансовий інструмент акумулювання коштів для реалізації проектів) та соціальну (краудфандинг – це метод комунікації, що об'єднує значну кількість невідомих людей з різних куточків світу з метою спільної реалізації соціальних, культурних, інноваційних та інших проектів). Авторами було проведено аналіз основних соціальних та економічних характеристик краудфандингу. Зацікавлення викликає дослідження елементів та умов, необхідних для успішної реалізації краудфандингових проектів. Реалізація систематизації інформації про фактори та чинники, що впливають на розвиток краудфандингової діяльності, є важливими для забезпечення необхідної інформаційної бази для подальших деталізованих наукових досліджень.

Ключові слова: краудфандинг, підприємництво, інновації, чинники, старт-ап.

FACTORS THAT INFLUENCE DEVELOPMENT OF CROWDFUNDING ACTIVITY IN UKRAINE

Oleksandr Skybinskyi, PhD in Economics, Associate Professor

Olena Ugolkova, Post-graduate

Lviv Polytechnic National University

Summary. In conditions of the limited financial resources, every enterprise needs to seek new tools for their involvement. The crowdfunding is one of such innovative instruments that can solve this financial problem for newly created enterprises, small and medium enterprises and individual entrepreneurs.

In this article, authors disclose the meaning of the term "crowdfunding" and identify its elements. The purpose of the article is to provide social and economic characteristics of crowdfunding, to identify the factors influencing the development of this financial instrument and to analyze the world experience of use of crowdfunding in order to develop the recommendations for its suitability in Ukraine.

The authors focus on the study of general and social factors that determine the development of crowdfunding. The key elements of the nature of crowdfunding were also identified: economic nature (crowdfunding is an innovative financial tool for accumulating funds for projects implementation) and social nature (crowdfunding is a method of communication uniting a significant number of people from different countries of the world in order to jointly implement social, cultural, innovative and other projects).